

Лабзенко Л. С.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЇ

Метою даної статті є розгляд проблеми психологічної та професійної підготовки вчителя технології, їх готовності до професійної діяльності в умовах швидкої інформатизації суспільства.

Ключові слова: технологічна освіта, професійна діяльність майбутніх вчителів технологій, педагогічна майстерність.

Зміни в сучасному суспільстві все більше приймають динамічний характер: впроваджуються нові технології, відбувається зростання наукового знання, нестримно розширюється об'єм науково-професійної інформації, яка необхідна для фахівцю освітньої галузі "Технології".

Таким чином перед системою освіти постає принципово нове завдання – пошук умов для формування професійно підготовленого фахівця, здатного знайти свою життєву і професійну траєкторію, здолати принципову фрагментарність знання, знайти власну інтелектуальну і етичну цілісність і самотність.

Загалом при виборі професії важливу роль відіграють такі якості як: інформованість; схильність; здібність; толерантні стосунки з батьками, пов'язані з професійним майбутнім; особистий професійний план.

Мета статті – Розгляд концепцій основних психологічних аспектів професійної підготовки вчителя технології в умовах інформаційно-технологічного розвитку суспільства.

Розглядаючи співвідношення здібностей і вимог до професії вчителя, провідний спеціаліст в галузі психології праці МДУ імені М. В. Ломоносова професор Е. А. Клімов [2] виділив чотири міри професійної придатності:

1. Непридатність людини до даної професії. Вона може бути тимчасовою або практично непереборною.

2. Придатність до цієї професії. Вона характеризується тим, що людина не має протипоказів, але і немає свідчень відносно потягу особи до праці галузі.

3. Відповідність здібностей людини даної галузі діяльності, немає протипоказань, а є деякі особові якості, які відповідають вимогам певної професії.

4. Покликання до даної професійної діяльності – вищий рівень професійності людини як фахівця. Вона характеризується тим, що у всіх основних елементах структури здібностей людини є явні ознаки її відповідності вимогам до даної діяльності.

Не викликає сумніву, що перш за все потрібно залишити як найважливішу основу, на якій будуються професійні типи, на всіх рівнях їх прояву. Але не менш значним виступає чинник професійної діяльності, роль якої у формуванні майбутнього учителя полягає в тому, що вона перетворює прояв особистих особливостей в тому або іншому напрямі, розвиваючи одні особисті параметри, гальмуючи інші.

Ці якості у свою чергу, реалізуючись у діяльність вчителя, забезпечуючи успішність педагогічної діяльності, набувають специфічного професійного забарвлення – професійної спрямованості.

Ще однією особливістю професійної діяльності вчителя можна вважати те, що вона виступає як одна з ланок в системі освіти, де вчитель виступає як індивід, що вносить свій вклад до загальної справи і користується досягненнями всієї педагогічної теорії і практики.

Становлення професіоналізму безпосередньо пов'язане з формуванням іміджу і ідеалу професії, з використанням їх активної ролі в соціальних процесах. Зазвичай першим базовим рівнем, основою професіоналізму вчителя вважають педагогічну умілість, під якою зазвичай розуміється досить хороше володіння вчителем системою найважливіших умінь і навичок, які в своїй сукупності дозволяють йому здійснювати навчально-виховну діяльність на грамотному професійному рівні і добиватися успішного навчання і виховання.

Наступним, вищим рівнем професіоналізму, є педагогічна майстерність.

Педагогічна майстерність вчителя багато в чому залежить від його самого, моральних якостей, розуму, волі, характеру. Всі ці якості представлені у різних вчителів в самих різних структурних поєднаннях. Опануванню педагогічної майстерності сприяють:

- стійкий інтерес і схильність до роботи з дітьми;
- спостережливість і терплячість;
- здатність до аналізу, систематизації і узагальнення;
- педагогічний такт.

Тому високий рівень майстерності вчителя носить комплексний характер і передбачає: глибоке знання предмету на рівні сучасних досягнень науки; хорошу методичну озброєність; уміле використання особистих якостей при організації навчального процесу [2].

Компетентних вчителів відрізняють такі якості, як уміння відібрати потрібний матеріал для уроку, наявність навичок наукової творчості і самоосвіти, чітке відношення до реакцій учнів, уміння організувати їх колективну діяльність, організувати вплив колективу на окремі особистості, добитися засвоєння ними міцних і глибоких знань, вироблення необхідних практичних умінь і навичок.

Крім того, сюди включають: глибоку обізнаність в педагогічній і спеціальній літературі; постійне звертання до цієї літератури як теоретичної основи навчальної роботи; прагнення удосконалюватися, займатися самоосвітою; наявність творчого підходу до вирішення проблем навчання; здатність володіти розумовими операціями (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення); високі результати діяльності вчителя в навчанні і вихованні.

Таким чином в існуючих поглядах на педагогічну діяльність переважають ідеалістичні підходи, що намагаються зафіксувати певний обсяг знань або рівень умінь і тим самим виявити міру професіоналізму вчителя.

В той же час можна відмітити в розглянутих проблемах тісний зв'язок між структурою діяльності і особистими якостями педагогів. Проте відсутність цілісної концепції, що пояснює ці взаємозв'язки, не дивлячись на свою правомірність і перевагу при деяких обставинах не дозволяють в повному обсязі вирішувати поставлені завдання.

Саме в рамках вузівської підготовки у майбутніх вчителів формується система понять і уявлень про цю професію, її специфіку, чинники і умови реалізації основних елементів діяльності.

У зв'язку з цим при організації навчального процесу особлива увага приділяється не лише вдосконаленню процесу навчання, але і різним педагогічним технологіям, в ході освоєння яких можливий розвиток і накопичення майбутніми вчителями суб'єктивного досвіду, що включає уявлення про "технологічні" елементи цієї діяльності, про стилі і способи дії і взаємодії, про ефективні методи засвоєння навчального матеріалу.

В процесі навчання у вузі у майбутніх вчителів необхідно сформулювати суб'єктивний досвід аналізу і формування усвідомленої саморегуляції, що визначає довільність людської активності, прогнозування поведінки, розкриття внутрішніх резервів і потенційних особових можливостей.

Введення в навчальну програму вищої школи дисципліни “Технологія” вимагає аксіологічної спрямованості в підготовці майбутніх вчителів. На фоні колишнього трудового навчання технологію вигідно відрізняє різноманітність сфер людської діяльності.

Вже звичні для трудового навчання обробка деревини і металів, електротехнічні і ремонтні роботи в побуті, кулінарні роботи і обробка тканини розширили свої рамки, і основний акцент в них тепер робиться на технологічну підготовку майбутніх вчителів.

Окрім цього освітня галузь “Технологія” включає і напрями дещо іншого характеру: промисловість (металообробка, деревообробка, електротехніка, радіоелектроніка і ін.), економіка, будівництво, транспорт, діловодство, обчислювальна техніка і інформаційні технології, декоративно-прикладне мистецтво, рослинництво, тваринництво, сфера обслуговування.

У вимогах до рівня підготовки випускників вузів з дисципліни “Технологія” чітко виділяються знання і уміння, якими повинні оволодіти майбутні вчителі [4].

Період навчання у вузі у майбутніх вчителів за даними досліджень характеризується нестійкістю і спонтанністю у формуванні орієнтації на окремі цінності професії вчителя. Ми вважаємо, що цей процес має бути керованим, регульованим, а його результативність і успішність визначають педагогічні умови.

Процес професійної орієнтації на педагогічні цінності може бути продуктивним лише за наявності строго певного комплексу умов. У системі вузівської підготовки вчителя технології вони мають бути обов'язково присутніми і визначати весь процес формування ціннісних настанов. До таких умов ми відносимо: змістове наповнення освіти, введення в навчальний план дисциплін і курсів за вибором, які максимально сприяють формуванню професійно-ціннісних орієнтацій. Окрім цього, в програму мають бути включені всі компоненти змістової структури, включаючи знання, уміння і навички.

У сучасній практиці вузів складається тенденція на реформування змісту і процесу професійної підготовки з точки зору формування індивідуальності майбутнього фахівця. Індивідуальність майбутнього вчителя обумовлена положенням в суспільстві, обов'язками і функціями людини, яка знаходиться у вищому навчальному закладі, що характеризується певними ознаками, до яких відносяться участь у навчальному процесі та виконання необхідного мінімуму навчальної роботи.

В той же час характеристики цих сфер мають і багато спільного. Як показали дослідження в цій галузі, загальними є новоутворення, обумовлені залученням до майбутньої професійної діяльності, а також новим положенням в суспільстві – соціальним статусом.

Процес навчання у вузі надає можливості для розвитку професійної спрямованості майбутнього вчителя, тобто розвитку тих психічних властивостей і якостей, які виявляються об'єктами соціальних дій в даних умовах.

В той же час майбутній учитель відрізняється від будь-якої іншої молодої людини більш розвиненою пізнавальною сферою, наявністю пізнавальних потреб, здатністю до пізнавальної діяльності, позиції суб'єкта в пізнавальних ситуаціях.

Це найбільш характерні ознаки індивідуальності студента як людини, що опановує наукові і професійні знання.

Висновок. Узагальнивши вище сказане, ми можемо зробити висновок що ціль, яку несе у собі професійна спрямованість, постійно виступає також в типових для людини взаємозв'язках і спирається на волю, темперамент, характер і здібності, які впливають на вибір сфери майбутньої професійної діяльності.

Використана література:

1. Абдуллина О. А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования. – М.: Образование, 1984.
2. Климов Е. А. Психология профессионала. – М., 1996. – 400 с.
3. Климов Е. А. Индивидуальный стиль деятельности. – Казань, 1969.
4. Кондрашова С. С. Навчальний посібник “Інформаційні технології в управлінні” – К. : МАУП. 1998 р. -250 с.

Лабзенко Л. С. ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ НАПРАВЛЕННОСТЬ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ “ТЕХНОЛОГИЙ”

Целью данной статьи является рассмотрение проблемы психологической и профессиональной подготовки учителя технологии, их готовности к профессиональной деятельности в условиях быстрой информатизации общества.

Ключевые слова: технологическое образование, профессиональная деятельность будущих учителей технологий, педагогическое мастерство.

Labzenko L.S. PROFESSIONAL AMING IN FUTURE TEACHERS OF “TECHNOLOGIES”

The purpose of this article is consideration of problem in psychological and professional preparation teacher's technology, to their readiness to professional activity in the conditions of rapid normalization's society.

Keywords: technological education, professional activity of future teachers of technologies, pedagogical trade.

Лазебний М. М.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

РОЗВИТОК ПРОСТОРОВОГО МИСЛЕННЯ ЗАСОБАМИ ТРЬОХВИМІРНОГО МОДЕЛЮВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті запропоновано доповнити складові професійної компетентності майбутніх учителів технологій таким компонентом, як розвиток просторового мислення засобами твердотільного моделювання

Ключові слова: просторове моделювання, твердотільне моделювання, фахова підготовка вчителя, професіоналізм.

Суспільство висуває якісно нові вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів технології у ВНЗ. Особливо важливим є усвідомлення людиною значущості такого навчання для її професійної мобільності, підтримки власної конкурентоспроможності на ринку праці. Застосування комп'ютерної техніки в навчальному процесі створює умови для розв'язання багатьох актуальних проблем, пов'язаних з неоднорідністю студентського колективу за рівнем психолого-педагогічного й інтелектуального розвитку. Найдієвішим вирішенням цих аспектів є реалізація принципу індивідуалізації навчання. Застосовуючи персональний комп'ютерна лабораторних заняттях, упродовж індивідуальної чи самостійної роботи, студент має змогу працювати у властивому темпі, що дозволяє виробити індивідуальний режим, який відповідає рівню його розвитку

У сучасних умовах особливого значення набуває комп'ютерна підготовка майбутніх учителів технології, що є загальнонауковим фундаментом для оволодіння професійними компетентностями. Окрім цього, гострою залишається проблема матеріально-технічного